

ЩОДО ДЕЯКИХ АСПЕКТІВ КРИМІНАЛІСТИЧНИХ ВЕРСІЙ:

463

СУТНІСТЬ ТА ВИДИ

С.О. Федько

студентка 3 курсу юридичного факультету

Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна

Розкриття злочину - процес встановлення об'єктивної істини у справі, який здійснюють на основі загальних положень теорії пізнання. Важливим логічним інструментом пізнання є гіпотези, які у слідчій діяльності прийнято називати версіями. Більшість авторів ставлять знак рівності між версією і гіпотезою. Однак, версія застосовується у такому специфічному виді діяльності, як розслідування злочинів. При цьому має місце оперування фактами, що мають значення для встановлення істини у справі, процес збирання інформації під час висування і перевірки версії відзначається підзаконним характером обмеженістю і ненадійністю фактологічної основи, протидією з боку зацікавлених осіб [3; с. 34]. На відміну від наукових гіпотез версії не переслідують мети створення наукової теорії, а їхня перевірка здійснюється в термін, установлений для розслідування»[4; с.112].

Криміналістична версія – це обгрунтоване припущення про факт, явище або групу фактів, явищ, що мають або можуть мати значення для справи; версія вказує на наявність і пояснює походження цих фактів, явищ, їхній зміст і зв'язок між собою і служить цілям встановлення істини по справі [2; с.210]. Версія - обгрунтоване припущення про наявність і обставини розслідуваної події, про дії конкретних осіб і наявність у цих діях складу визначеного злочину [4; с.345].

Науковці класифікують версії за:

- суб'єктом висування: *слідчі, оперативно-розшукові, експертні, судові*. Ці версії мають єдину логічну природу. Деякі їх особливості й відмінності визначаються характером судової, слідчої, експертної й оперативно-розшукової діяльності та функціональними відмінностями її

суб'єктів - слідчого, судді, експерта, оперуповноваженого. Ці версії, як правило, взаємозалежні і можуть впливати одна з іншою. Так, слідча версія може впливати з експертною, оперативно-розшукова - зі слідчою і навпаки [4; с.345].

- за обсягом встановлення обставин події, що досліджується:

а) *загальні*, призначені для пояснення сутності події в цілому, її характеру, причинного зв'язку між фактами;

б) *окремі* - ймовірне судження про місце, час, знаряддя вчинення злочину, походження окремих слідів тощо.

- ступенем конкретності:

а) *типові* - пояснення події в цілому на підставі даних узагальненого досвіду судової, експертної, оперативно-розшукової практики,

б) *конкретні* - робочі версії, над якими працює у той або інший момент слідчий, ґрунтуються на конкретних фактах. Наприклад під час розслідування справи за фактом пожежі, коли її причину не встановлено, типовими слідчими версіями можуть бути такі:

- пожежа сталася внаслідок злочинного порушення правил протипожежної безпеки;

- пожежа сталася через вплив природних факторів, наприклад унаслідок дії блискавки, відсутності чи несправності захисних засобів;

- пожежа сталася випадково через самозаймання, яке неможливо було передбачити;

- пожежа сталася внаслідок підпалу.

Здійснюючи розслідування по конкретній кримінальній справі, слідчий висуває не типові, а конкретні версії, які ґрунтуються на матеріалах справи, але з урахуванням типових версій.

Велике теоретичне і практичне значення має розподіл версій на:

а) *основні*,

б) *контрверсії*.

Роль останніх особливо велика в процесі судового розгляду справ, але і при розслідуванні злочинів, і в експертній діяльності вони виконують важливу функцію попередження однобічності і необ'єктивності, орієнтуючи на розширення кола фактично можливих версій. Контрверсії висувуються не шляхом багатоетапного версійного процесу, а більш простим способом, за допомогою логічної операції заперечення. Наприклад, якщо основна версія: “ймовірно, що вбивство зроблене К.”, то контрверсія буде мати такий вигляд: “вбивство зробив не К., а хтось інший».

Важливе значення має диференціація версій на:

- а) *пошукові*,
- б) *дослідницькі*.

Розходження між ними полягає в тому, що головною метою першої є пошук джерел (носіїв) інформації, а ціль другої полягає в дослідженні уже виявленої інформації. У літературі зустрічаються також поняття версії *робочої* (припущення стосовно дрібних і другорядних обставин злочину) та *розшукової* (припущення про місцезнаходження розшукуваного злочинця чи предметів, речей), які належать до різновидів окремої версії.

Таким чином, версія відіграє важливу роль у процесі розкриття злочинів. Версія – це фундамент самого процесу розслідування злочинів.

Список літератури:

1. Бандура О. А., Лукашевич В. Г. Криминалистическая версия: гносеологический, логический и психологический аспекты. - Киев, 1991. – 218 с.
2. Белкин Р.С. «Криминалистика. Учебник для вузов.» М., 2000. - 610 с.
3. П.Кубрак, В.Мікулін, О.Павлючук, О.Садченко.журнал. “Пізнавальна сутність версії та принципи планування розслідування злочинів” // “Право України”. - 2001.-№ 8.- с. 32–38.

4. Шепитько В.Ю. “Криміналістика. Криміналістична тактика і методика розслідування злочинів”. - Харків. – 386 с.

Науковий керівник: М.В. Даньшин